

[Per Stig Møller]

gere sovjetisk overvægt i Østersøen. I det hele taget synes alle forslag, der betyder, at Østersøen får en særlig status, således også tillidsskabende foranstaltninger specielt for Østersøen, at rumme denne vanskelighed.«

Jeg tror derfor, at der er al mulig grund til at se nærmere på hele dette problemkompleks i Sikkerhedsudvalget og holde tungen lige i munden og drøfte hele dette kompleks videre under de nye forhandlinger, der nu går i gang efter Wienkonferencens positive afslutning.

Så skal jeg i øvrigt, hvad forespørgslens sidste emner angår, henvise til udenrigsministerens svar, som vi er enige i.

Gert Petersen (SF):

Stormagternes krigsflåder har to privilegier: Med deres blotte tilsynkomst kan de store krigsskibe bestyrke vennerne i troen, og de kan indgyde alle andre respekt og måske rædsel. Men i øvrigt – og det er det andet privilegium, de har – færdes de jo dér, hvor offentligheden ikke ser dem. Det er svært at lave en protestdemonstration ude i Atlanterhavet mod et atomkraftværk, der sejler rundt i store havdybder. Det meste af tiden er krigsflåderne usynlige for os alle.

Det er vel grunden til, at flådeoprustningen har kunnet gå så uforstyrret for sig. Der er selvfølgelig også andre årsager, men det er en væsentlig årsag. Det gør imidlertid ikke flådeoprustningen mindre farlig. 30 pct. af samtlige atomsprængladninger er anbragt om bord på skibe. Samtidig har traditionen forlenet flådestyrkerne med stor selvstændighed. F.eks. er den amerikanske flådes krigsskibe fritaget for den ellers strenge kontrol fra præsidentens side, som landstyrkerne er underkastet, når det gælder affyring af atomvåben.

Af de ca. 16.000 søbaserede atomladninger er ca. 6.000 monterede på taktiske atomvåben, dvs. krydsermissiler, dybvandsbomber og torpedoer og bomber på hangarskibe osv.

Det er jo rigtigt, som udenrigsministeren siger, at det man kalder de strategiske, altså de langtrækkende, atomvåben, raketterne, er med i START-forhandlingerne, men disse taktiske atomvåben er ikke med i START-forhandlingerne. Amerikanerne inkluderede dem ikke i 1982, da de foreslog forhandlingerne. Russerne spurgte: Hvorfor skal de ikke med? De ville egentlig have dem med, men amerikanerne vil-

le ikke, og russerne pressede ikke særlig meget på, for nu var de selv kommet i gang med en hel del af disse farlige taktiske våben, især krydsermissilerne, og var selv gået i gang med en oprustning. Derfor syntes de, at det måske også var meget rimeligt at holde dem udenfor.

Det er det særlige træk ved de taktiske atomvåben – især krydsermissilerne og torpedoerne – at det er uendelig svært i en nedrustningsaftale at kontrollere, hvad det er for nogle våben. Er de atomarmede, eller er de ikke? Det er offensive våben. De udgør det første trin på den atomare optrappingsstige. De strategiske våben er dem, man skal bruge og bruger til at skræmme modparten fra at starte et angreb med, men de taktiske atomvåben er dem, man bruger, når der udbræder krig – og meget hurtigt. De udgør et felt, hvor fejlmeldinger, fejlopfattelser og fejlurderinger kan få skæbnsvanget betydning.

Derfor foreslog præsident Reagans chefforhandler i nedrustningsspørgsmål, Paul Nitzke – som åbenbart har et andet syn på disse sager end udenrigsministeren, hr. Per Stig Møller og andre – i april 1988, at man skulle gå i gang med at forhandle for at få fjernet samtlige taktiske atomvåben fra de to supermagters flåder. Men han talte her som privatperson, og hans ord vandt ikke genklang hos chefen. Tværtimod har USA – det er jo sandheden – gang på gang, også ganske officielt, modsat sig at drøfte nogen form for nedrustning til søs.

Det er karakteristisk – her kommer jeg ind på det, som også udenrigsministeren var inde på, men ud fra en noget anden synsvinkel – at der nu i Wien er opnået enighed om, at de to pagter bl.a. skal forhandle »for at opnå fremskridt i nedrustningen med henblik på at formindske den militære konfrontation og forstærke sikkerheden hos alle.«

Disse forhandlinger om de konventionelle styrker skal omfatte området fra Atlanten til Ural. Men så læser man: »Flådestyrker og kemiske våben vil ikke blive behandlet.« Kemiske våben kan jeg forstå forhandles andetsteds. Men om flådestyrkerne er ingen forhandlinger i gang, og man skulle ellers mene, at flådeopbygningen har en vis betydning for Europas sikkerhed.

Der tales om overraskelsesangreb og der kan faktisk godt iværksættes overraskelsesangreb fra søsiden. Jeg ved ikke, om udenrigsministe-